

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
TEMMUZ 2026 - SAYI 215

YAYINCI
ÇAMLICA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına İmtiyaz Sahibi AHMET TEMİZ
Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
EMRE BOYACI
Dijital İçerik Editörü TUNAHAN KANICI
Yayın Danışmanları DR. SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim MURAT SAFRAN
Web AURORA BİLİŞİM

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlica Araştırma Kütüphanesi
www.camlicalibrary.org

YÖNETİM YERİ

Çamlica Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No: 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Sertifika No: 46592

REKLAM

MURAT SAFRAN
murat.safiran@camlicabasim.com

BASKI

Çamlica Basım Yayın

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA (ALMANYA)

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90
www.camlicakitap.de / abone@camlicakitap.de

AVRUPA (HOLLANDA)

Çamlica Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland / info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlica Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Yayınlanan reklamların her türlü mesuliyeti, sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

abonemerkezi@camlicabasim.com

Yazı İşleri (0212) 657 88 00

WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLICA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02

yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i x v / yedikitadergisi

Yeni bir okuma deneyimi için
dijital sayılarımız
Çamlica Kitap uygulamasında

Yedikitadan...

S

ayıca az olanların, çoğunluğa galip geldiği nice hadise vardır tarihte. Kimi zaman büyük krallar; kalabalık ordularına, ihtişamlı donanmalarına ve göz kamaştırın ünvanlarına güvenerek küçük gördükleri beldelerin kapısına dayanmış; fakat umdukları zaferin yerine ağır bir hezimetle karşılaşmıştır. Tarih, gücüne güvenip kibre kapılanların da; sayı bakımından az olsa da iman,

cesaret ve sebatla ayakta kalanların da unutulmaz hikâyeleriyle doludur.

İspanya Kralı Şarlken, döneminin en büyük Avrupa hükümdarlarından biriydi. İspanya'ya, Avusturya'ya, Almanya'ya ve deniz aşırı topraklara hükmediyor; ordularına ve donanmasına güveniyordu. Fakat bütün bu kudretine rağmen Kanuni Sultan Süleyman Han'ın karşısına çıkmaya bir türlü cesaret edememişti. Sultan Süleyman Han'ın seferlerini ve Osmanlı'nın peş peşe kazandığı zaferleri uzaktan izlemekle yetinmişti. Doğrudan Osmanlı ordusuyla karşı karşıya gelmeyi göze alamayan Şarlken, beklediği fırsatı bu kez merkeze uzak, müdafaasını zayıf sandığı bir Osmanlı beldesinde buldu. Nihayet gözünü Cezayir'e dikti. Ona göre Cezayir, kolayca ele geçirilebilecek bir yerdi.

Oysa Cezayir, Şarlken'in sandığı gibi sahipsiz değildi. Barbaros Hayreddin Paşa, burayı vekâleten Hasan Ağa'ya emanet etmişti. Hasan Ağa, sadakati, cesareti ve dirayetiyle Barbaros Hayreddin Paşa'nın güvenini kazanmış hizmetlisi idi. Şarlken, içinde 50 bin civarında denizci ve kara askerinin bulunduğu 514 gemilik muazzam bir donanmayla Cezayir önlerine geldi. Karşısında ise yalnızca 800 Türk levendi ve birkaç bin gönüllüyle şehri müdafaa eden Hasan Ağa vardı.

Zahirde güç dengesi Şarlken lehineydi. Ne var ki tarih, görünen hesapların çok ötesinde şekillenmiştir. Sonunda koskoca imparator, yiğit kumandan Hasan Ağa karşısında mağlup oldu. Kolay lokma sandığı Cezayir, onun için büyük bir hezimete dönüştü.

Bu ayki dosyamızda, Hasan Ağa'nın destanlaşın Cezayir müdafaasını ele aldık. İstifadedeli okumalar dileriz.

içinde

TEMMUZ 2026
sayı

215

24-35

**OSMANLI LEVENDİNE MAĞLUP OLAN İMPARATOR
HASAN AĞA VE CEZAYİR MÜDAFAASI
1541**

EMRE BOYACI

ekiler

6
AYIN GÜNÜ
MEHMED ŞEVKİ

8
İFO
ZAMANIN GÖLGESİNDE
GÜNEŞ SAATİ
VEYSEL SEKMEN

10
SEYAHATNÂME'YE
VESİLE OLAN BURSA SEYAHATI
TUNAHAN KANICI

14
OSMANLI'DA İLK OTOPORTRE
MUSTAFA ÇAVUŞ'UN ESARET
SELFİESİ
HALİT TEMİZ

20
SELÇUKLU'NUN MECELLESİ
VEYSEL SEKMEN

36
ÂNIN HİKÂYESİ
YAZIN ZARİF HÂLİ: SAYFİYE
TUNA SER

38
RUMELİ'YE BEREKET TAŞIYANLAR
ŞİLİSTRE SU VAKIFLARI
PROF. DR. AHMET KÖÇ

44
HÜNERNÂME
GÖKLERDEN DENİZİN ALTINA

48
MEYSÛR KAPLANI TİPU SULTAN
MÜKREMIN ÜMİT GÜL

55
BERCESTE

56
FİLİBE SARAYI'NDA ATILAN OK
OSMAN DOĞAN

58
TAŞA NAKŞEDİLEN
ÂYET-İ KERİMELER
ARİF HATTATOĞLU

64
TARİH AMBARI
MUSTAFA DEDELER

66
SULTAN İKİNCİ BAYEZİD HAN'IN
PEYGAMBER (S.A.V.) SEVGİSİ
AHMET TEMİZ

72
TARİHTEKİLER
TÜRKİSTAN'DAN DÜNYAYA
YAYILAN LEZZET KARPUZ
EMRE BOYACI

76
TESTGÂH
SU GİBİ "AZİZ" OLMAK!..
AHMET SARBAY

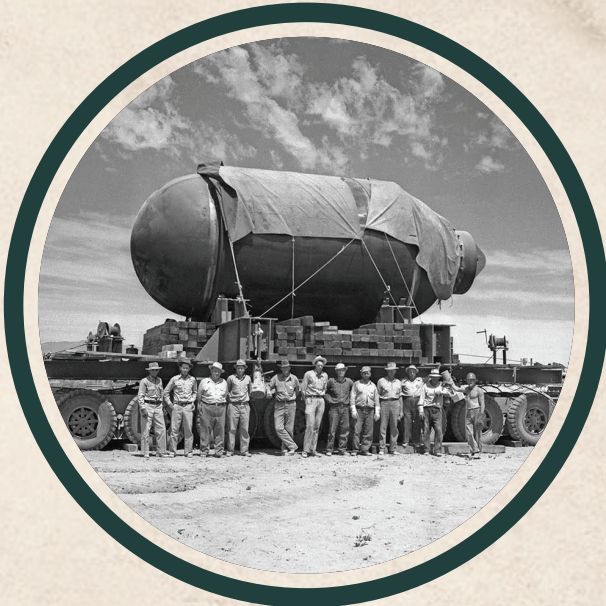
78
BULMACA
SELMAN ASLAN

16 TEMMUZ 1945

İLK ATOM BOMBASI DENEMESİ YAPILDI

ABD, Trinity Deneyi denilen tarihteki ilk nükleer patlamayı gerçekleştirdi. Birkaç hafta sonra Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan bombaların önü açılmıştı...

1938

Alman fizikçiler Otto Hahn ve Fritz Strassmann, uranyumun bölünebildiğini keşfetti. Lise Meitner ve Otto Frisch, bunun nükleer fisyon olduğunu açıkladı.

1939

Hitler Almanya'sı, atom bombası geliştirme ihtimalini araştırmaya başladı. Bu çalışma genellikle, "Uranverein" yani "Uranyum Kulübü" olarak bilinir. Albert Einstein, Amerikan başkanı Roosevelt'e bu durumla ilgili mektup gönderdi.

1939

ABD'de "Uranium Committee" kuruldu. Uranyum, zincirleme reaksiyon ve muhtemel askerî kullanım üzerine ilk resmî çalışmalar başladı.

1941

Pearl Harbor saldırısından sonra ABD, İkinci Dünya Savaşı'na dâhil oldu. Atom araştırmaları, artık daha büyük kaynak ve daha yüksek öncelik kazandı.

1942

Dev bir bütçeye sahip olan "Manhattan Projesi", resmen başladı. General Leslie Groves yönetimi üstlendi. J. Robert Oppenheimer, bilim komitesinin başına getirildi.

2 Aralık 1942

Enrico Fermi'nin "Chicago Pile-1" isimli deneyi başarıya ulaştı. Böylece kontrollü nükleer zincirleme reaksiyon, ilk kez gerçekleştirilmiş oldu.

1943-1945

Oak Ridge şehrinde uranyum zenginleştirildi. Hanford'da plütonyum üretildi. Los Alamos'ta ise bomba tasarımı geliştirildi.

16 Temmuz 1945

ABD, ilk atom bombası denemesini, New Mexico'daki Jornada del Muerto Çölü'nde gerçekleştirdi. Patlamaya Trinity Deneyi adı verildi. Deneme başarılı oldu ve nükleer çağ fiilen başladı.

TEMMUZ'DA BAŞKA NE OLDU?

1
TEMMUZ
1929

İstanbul ile Ankara arasında ilk telefon hattı hizmete girdi.

3
TEMMUZ
1243

Anadolu Selçuklu Devleti ile Moğollar arasında Köseadağ Savaşı meydana geldi.

14
TEMMUZ
1789

Fransız İhtilali'ni başlatan Bastille Baskını meydana geldi.

28
TEMMUZ
1914

Birinci Dünya Savaşı başladı.

Zamanın Gölgesinde

GÜNEŞ SAATI

İnsanlar, zamanı ölçmek için yüzyıllar boyunca gökyüzünü dikkatle gözlemlemişlerdir. Güneş'in gökyüzündeki hareketine göre oluşan gölge, vakti anlamının yollarından biri olmuştur...

Güneş Saati Nedir?

Güneş saati, Güneş'in gökyüzündeki hareketine göre oluşan gölgeyi takip ederek vakti gösteren alettir. Taş, mermer ya da maden bir yüzey üzerine çizilen saat çizgileri ve bu yüzeye yerleştirilen gölge çubuğu sayesinde zaman okunur.

Güneş saati çeşitleri:
Yatay, dikey, silindirik, dairevî, üçgen ve dikdörtgendir.

Güneş
Işığı verir

Çubuk
(Gnomon)
Gölgeyi oluşturur

Kadran
Gölgenin
düştüğü
çizgili yüzey

Niçin İhtiyaç Duyuldu?

Günün hangi vaktinde olduğunu bilmek önemlidir. Tarım, ticaret, yolculuk, günlük işler ve ibadet vakitleri, Güneş'in hareketine göre düzenlenirdi.

Nasıl Çalışır?

Güneş saati; ışık veren Güneş, gölge oluşturan çubuk yani gnomon ve gölgenin düştüğü çizgili yüzey olan kadranla çalışır. Güneş ilerledikçe çubuğun gölgesi, kadran üzerinde yer değiştirir. Gölge hangi çizgiye düşerse, vakit oradan anlaşılır.

İlk Kullananlar

Kökleri Eski Mısır, Mezopotamya ve Babil gibi eski medeniyetlere kadar uzanır. Mısırlılar, Babilliler, Yunanlılar ve Romalılar tarafından kullanılmış ve Müslümanlar tarafından zamanla geliştirilmiştir.

Osmanlı'da Güneş Saati

Osmanlı'da güneş saatleri daha çok cami ve külliyelerde, namaz vakitlerini belirlemek için kullanılırdı. Özellikle duvarlara yerleştirilen saatlerle öğle ve ikindi vakitleri, muvakkitlerce takip edilir, müezzinlere haber verilirdi.

İlk Güneş Saati Örnekleri

1000 - İbnü's-Saffâr'ın Endülüs'ün Kurtuba şehrinde mermer üzerine işleyerek tasarladığı bilinen ilk güneş saati, 1000 yılında tasarlanmıştır.

1100 - Tolunoğlu Ahmed tarafından yaptırılan Kahire Tolunoğlu Camii'ndeki güneş saati, 1100'lü yıllarda imal edilmiştir.

1372 - İbn-i Şâtîr'in Şam Emeviye Camii için hazırladığı güneş saati, 1372'de yapılmıştır.

1409 - Anadolu'nun günümüze ulaşan en eski güneş saati, Konya'daki Hacı Hasan Mescidi'nde bulunur ve 1409'da Karamanoğulları döneminde yaptırılmıştır.

1473 - İstanbul'da, Osmanlı'dan günümüze ulaşan 48 güneş saati bulunmaktadır. İstanbul'un en eski güneş saati 1473'te Ali Kuşçu tarafından Fatih Camii'nin minare kaidesine yapılmıştır.

Temmuz 2026 • Sayı: 215
Metin: Veysel Sekmen
İnfoğrafik: Siraceddin El

YEDİKITA
TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ

QR kodunu okutarak indirebilir ve çıktı alabilirsiniz.

ânın
hikâ-
yesi
TUNA SER
آنک چکایری

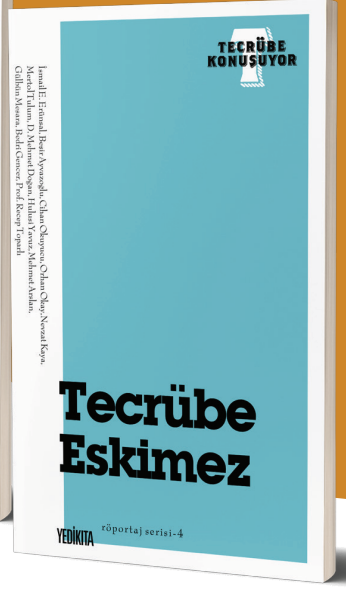
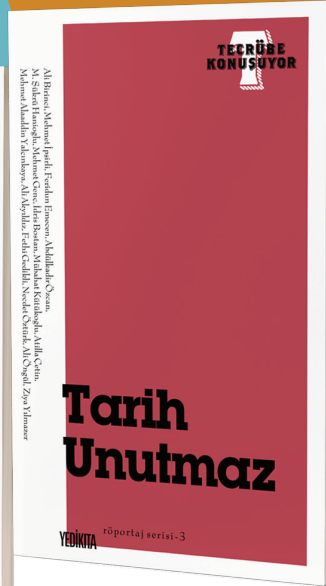
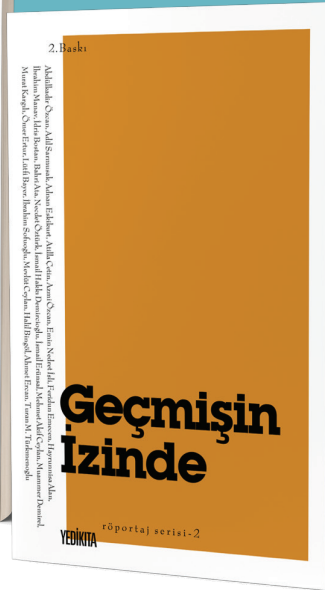
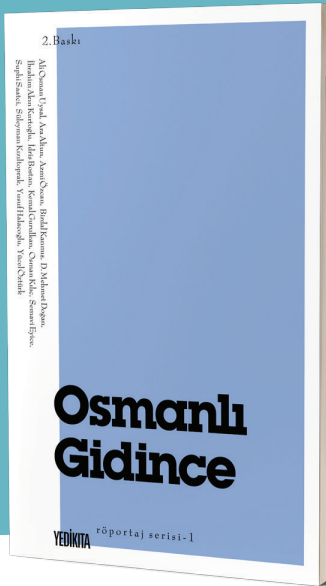
YAZIN ZARİF HÂLİ: SAYFIYE

Arapçada yaz anlamına gelen sayf kelimesinden türetilen sayfiye, yaz mevsimini geçirmek için gidilen yerleri veya yazlık evleri ifade eder. Osmanlı devrinde İstanbul'da sayfiye denilince akla ilk olarak Boğaziçi kıyıları, bilhassa da Göksu ve Küçükusu çevresi gelirdi. Anadolu yakasında yan yana akan bu iki derenin etrafı, Osmanlı'nın en gözde hasbahçeleri ve mesire yerleri arasında yer alıyordu. Padişahların dinlendiği, halkın ise sıcak yaz günlerinde serinlik aradığı bu tarihî bölge; Küçükusu Kasrı, Mihrişah Valide Sultan Çeşmesi ve yanı başındaki Anadolu Hisarı ile tabiatın güzelliğini mimarî zarafetle buluşturuyordu.

TARİH OKUMAK, GEÇMİŞİN SESİNE KULAK VERMEKTİR!

**TECRÜBE
KONUŞUYOR**

*Aşksızlara verme öğüt, öğüdünden alır değil
Aşksız âdem hayvan olur, hayvan öğüt bilir değil*

Yunus Emre

*Gönlünde aşk (sevgi, merhamet ve ilahi aşk) olmayan kimseye nasihat etme;
o bundan yararlanmaz. Çünkü aşksız insan, manevî olarak hayvan gibidir ve
hayvan, nasihatten anlamaz.*

İNSANOĞLUNUN ALTI SEFERİ

Sinan Paşa (v.1486) *Maârifnâme*'sinde, insanın bu evrende kalıcı bir hancı değil, altı büyük aşamadan geçmek zorunda olan bir yolcu olduğunu şöyle izah eder:

“İnsanın, yolunda altı seferi olur,

Vé ondan sonra ikâmet ü hazarı olur.

Evvel seferi anâsırdır, sulb-ı ebde nutfe oluncaya dek;

İkinci seferi nutfedir, rahm-i ümde sûret buluncaya dek;

Üçüncü seferi cenindir, batından mevlûd oluncaya dek;

Dördüncü seferi mevlûddur, dünyâda kabre gidinceye dek;

Beşinci seyri ervahtır, berzahta yine haşr oluncaya dek;

Altıncı seyri ecsâddır, yevm-i âhirette yerli yerine varıncaya dek.

Ondan sonra karârdır, seyri tükenir;

Her kişi ki makâmına varır, orada kalır.

Eğerçi bu seferlerin dördüncüsündeyiz, üçü geçmiştir;

Ammâ şu ki as'abıdır, henüz önümüzde durur.

Devletli onlar ki o gelecek seferlerin zâdını kayırırlar,

Vé o seferlere yönelmeden esbâbını görürler;

Merkeblerini burâk-ı yakîn ederler,

Vé kılavuzlarını bedraka-yı dîn ederler.

A'mâl-i sâlihâyı hem-râh u yoldaş edinirler,

Vé ahlâk-ı haseneyi refik u eş edinirler.”

İnsanın ömür boyunca altı yolculuğu olur; ondan sonra ebedi alemde kalır.

İlk yolculuğu unsurlardır, babada nutfe oluncaya dek; ikinci yolculuğu nutfedir, ana rahminde suret buluncaya dek.

Üçüncü yolculuğu embriyodur, annede bebek oluncaya dek; dördüncü yolculuğu doğan varlıktır, dünyada kabre girinceye dek.

Beşinci yolculuğu ruhlardır, berzahta yine dirilinceye dek; altıncı yolculuğu cesetlerdir, ahiret gününde yerli yerine varıncaya dek. Ondan sonra ebediyettir, seyri tükenir; makamına varan her kişi orada kalır.

Gerçi bu seferlerin dördüncüsündeyiz, üçü geçmiştir; ama en zor olanı, önümüzde durmaktadır.

Devletli olanlar, gelecek seferlerin azığını kayırırlar ve o seferlere yönelmeden gerekli şeyleri hazırlarlar.

Nefis merkeblerini, iman (yakîn) burâkına dönüştürürler ve kâmil kılavuzlarını, dinin rehberi yaparlar.

Salih amelleri, kendilerine yoldaş edinirler ve güzel ahlakı can dostu kabul ederler.

İlk Müslümanlardan olan Ca'fer-i Tayyâr Hazretleri'nin (r.a.), Resûlullah Efendimiz'in (s.a.v.) amcasının oğlu ve Hz. Ali'nin (k.v.) öz kardeşi olduğunu; Resûlullah'ın (s.a.v.), kendisini “Ebu'l-Mesâkîn” (Miskinlerin Babası) künyesiyle andığını; Habeşistan'a hicreti sırasında Necâşî'nin ve beraberindekilerin, onun vesilesiyle İslâmiyet'i kabul ettiğini...

BİLİYOR
MUYDUNUZ?..

DEVE KUŞU GİBİ KAFASINI KUMA GÖMMEK

Bir mesele karşısında yokmuş gibi davranmak veya başkalarını aldattığını sanırken aslında kendini aldatmak anlamında kullanılan “deve kuşu gibi kafasını kuma gömmek” deyimini, gerçeği tam olarak yansıtmaz.

Kuşlar arasında yaşayan en büyük tür olan deve kuşları, bir tehlike ânında saklanmak amacıyla başlarını kuma gömmezler. Aksine, tehlikeyi daha iyi algılayabilmek için başlarını yere yaklaştırırlar.

Deve kuşları, toprağa açtıkları çukurlara bıraktıkları yumurtaları gün içinde birkaç kez kontrol eder ve çevirmek için başlarını yuvaya sokarlar. Bu sırada uzaktan bakan birine, başlarını toprağa gömüyormuş gibi görünebilirler. Yuvalarını kontrol ederken veya çevreyi gözlemlerken başlarını yere yaklaştırmaları, bu yaygın yanlış anlayışın ortaya çıkmasına neden olmuştur.

.....

FENERDEN KALEYE

M.Ö. 280 yılında, Mısır'ın İskenderiye Limanı'nın karşısındaki Pharos (Faros) Adası üzerinde, Knidoslu (Datçalı) Sostratus tarafından beyaz mermerden devasa bir yapı inşa edildi. Yüksekliği 100 metreyi aşan İskenderiye Feneri, yukarıya doğru daralan katmanlı kulelerden oluşuyordu. En üst kattaki pencerelerin arkasında geceleri ateşler yakılır, gündüzleri ise aynalar aracılığıyla güneş ışığı yansıtılarak Akdeniz'deki denizcilere kılavuzluk ederdi. Bu yapı, Dünyanın Yedi Harikası'ndan biri olarak kabul edilmektedir.

Bugün zihnimizde canlanan “deniz feneri” imajı ilk kez bu yapıyla ortaya çıkmış ve daha sonra inşa edilen tüm deniz fenerlerine örnek olmuştur. Üzerine kurulduğu ada olan Pharos (Faros) adı, zamanla deniz feneri kavramıyla özdeşleşmiştir. Bu kelime; Fransızca “phare”, İspanyolca ve İtalyancada “faro” biçimlerinde kullanılarak birçok dilde “deniz feneri” anlamına gelen ortak bir sözcüğe dönüşmüştür. Hatta Türkçede kullandığımız “fener” ve “far” kelimelerinin de kökeni de bu adaya dayanmaktadır.

M.S. 12. yüzyılın sonlarına kadar gemilere ışık tutmaya devam eden fener, 1303 yılında meydana gelen büyük depremde ağır hasar görmüş, sonraki yıllarda yaşanan depremler sonucunda tamamen yıkılmıştır. 1477-1480 yılları arasında Memlük Sultanı Kayıtbay, fenerin kalıntılarında bulunan taşları ve mermerleri kullanarak aynı alana bir kale yaptırmıştır. Günümüzde Mısır'da bulunan Kayıtbay Kalesi hâlâ ziyaret edilebilmektedir.

VAZİFE

**Halife Ömer bin Abdülaziz
Hazretleri, bir gün bir
kimseye:**

**“Bana vazife verebileceğim
ehil insanlar tavsiye et.” der.**

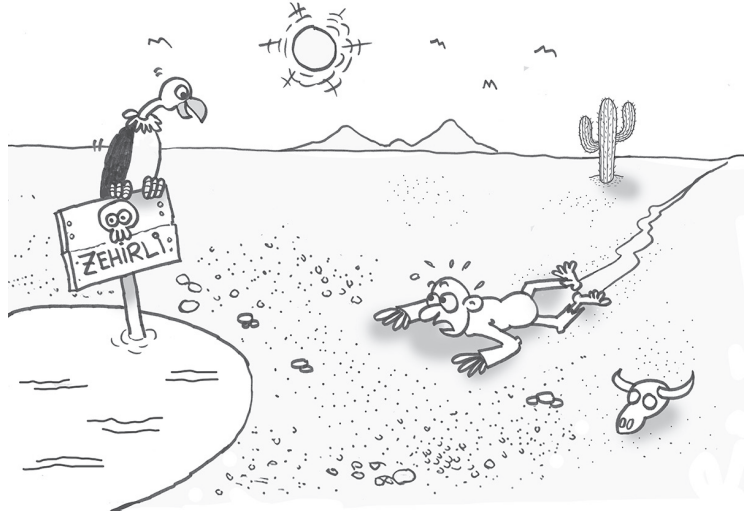
O kişi şu karşılığı verir:

**“Din ehlinin size ihtiyacı
yoktur; onlar makam
ve görev talep etmezler.
Dünyalık peşinde koşanları
ise siz zaten istemezsiniz.**

**Bu yüzden size, nesep
bakımından temiz
ailelerden gelen kimseleri
tavsiye ederim. Çünkü onlar,
şeref ve haysiyetlerine leke
sürdürmekten kaçınırlar.”**

Su Gibi "Aziz" Olmak!..

Su ikram eden kişiye "su gibi aziz ol" duası, dede ve ninelerimizin ağzından düşmeyen temennilerdendi. Onlar, susuz canlıya su vermenin, insanı Cennet'e ulaştıran amellerden biri olduğuna inanır ve ona göre yaşarlardı. Sadece yerde yürüyen canlılar için değil, gökte uçanlar için de kuş sebilleri inşa ederlerdi?..

1- Nisan yağmuru, bu ayda yağın yağmurlara verilen isimdir. Bu aya halk arasında "yağmur ayı" ve "yağar ay" derlerdi. Diğer yağmurlara göre daha temiz ve şifalı olduğu kabul edilirdi. Meselâ Nisan yağmuru başlayınca sokakta dolaşp ıslanmayı şifa olarak görürlerdi. Bundan başka yağmur suyu bir kapta toplanırdı. Ahali, yerine göre bu suyu ne yapardı?..

a-Rûhî bunalım geçirenlere, korkan kişilere, hasta hayvanlara içirilirdi.

b-Ölüm hastasına içirilirdi.

c-Nisan ayında ilk yağın yağmur suyuyla yoğurt çalınırdı.

d-Hepsi

2- İstanbul içinde pek çok içilebilir su kaynağı vardı. Bunlardan bazıları mübarek görülerek şifa niyetine kullanılırdı. Meselâ sadece Ayasofya Camii içinde yedi ayrı su kuyusu vardı. Bunların en önemlisi, Bilezikli Kuyu olarak bilinendir. Bol mineralli olan suyun ziyaretçisi hiç eksik olmazdı. Ahali üç cumartesi seher vakti bu kuyudan aç karına üç defa su içilmesinin hangi hastalığa karşı faydalı olduğuna inanırdı?..

a-Kalp hastalığı

b-Ülser

c-Tansiyon

d-Alerji

3- İstanbul'da şifalı olduğuna inanılan başka içme suları da vardır. Bunlardan biri de Aziz Mahmud Hüdâyî Hazretleri'nin türbesindeki kuyunun suyu idi. Halkın büyük rağbet gösterdiği suyu içenler, yoğunluğu itibarıyla zemmeme benzetirlerdi. Bu kuyu halka açıktı. Ancak bu suya benzeyen bir başka su daha vardı ki halka açık değildi. Din ve devlet büyükleri ziyaret ettiklerinde bereketlenmek için birer bardak içerlerdi. Bu su neredeydi?..

a-Süleymaniye Camii avlusunda

b-Eyüp Sultan Türbesi'nde

c-Topkapı Sarayı mahzeninde

d-Fatih Camii haziresinde

4- Bazı sular vardır ki, içme suyu olarak kullanamazsınız. Ancak içindeki minerallerle tam bir şifa kaynağıdır. Meselâ bazıları bağırsak kurtlarını bazıları böbrekteki taşları söker, un

ufak eder. Ülkemiz bu konuda çok zengindir. Eskiden bilinip de şimdi kaybolmuş sularımızdan bahsedeceğiz. Bunlardan biri İstanbul'da idi. Böbrek ve safra kesesi taşlarını dökmeye üzerine yoktu diye anlatırlar. Yuşa Tepesi civarında çıkan ama bugün yok olan suyun adı neydi?..

- a-Taşdelen
- b-Kara su
- c-Kumdöken
- d-Eau minerale

5-Hazret-i Mevlânâ'nın *Mesnevî*'sini şerh eden Ankara Valisi Abidin Paşa, Ankara yakınlarındaki Elmadağ'ın şifalı ve leziz suyunu şehre getirmek için teşebbüse geçer. Projesini hazırlattıktan sonra parasını da hayırsever vatandaşlardan toplar. Sonra Sultan İkinci Abdülhamid Han'a mektup göndererek mektupla irâde-i şâhâne (izin) ister. Sultan ne cevap verir?..

- a-İzin verirseniz bu hayra ben de ortak olmak isterim.
- b-Birkaç damacana su da bana gönderin.
- c-Sulara klor atmaya unutmayın.
- d-Su gibi aziz olun.

6-Ataullah Efendi, çok önemli bir Osmanlı âliminin talebesiydi. Sultan Selim'e, Manisa'da şehzadeligi sırasında hocalık yaptığı için Hâce-i Sultânî (Sultanın hocası) diye anılırdı. Ömrü millete hizmetle geçmişti. Yaşlılık döneminde hastalanır. Vefat edeceğini anlayınca su ile ilgili bir vakıf kurulması talimatını verir. İnsanlara ücretsiz su dağıtılmasını, sıcak havalarda soğuk olarak ikram edilmesini vasiyet eder. Sonra ağlamaya başlar ve şöyle der: "Hocamdan duymuş idim; 'Bir zaman gelecek bir bardak suyu bile insanlara parayla satacaklar.' buyurmuşlardı. Vasiyetimi hemen yerine getirin ki o günlere kalmayalım." Ataullah Efendi'nin bahsettiği hocası kimdi?..

- a-Hoca Sâdeddin Efendi
- b-Şeyhülislam Ebussuud Efendi
- c-Molla Fenârî
- d-Dürsun Fakih

7-Eskiden kullanılan su bardakları genellikle pişmiş toprak ve seramikten veya madenî malzemeden yapılırdı. Bazen üzeri zengin renklerle bezenmiş çiçek motifleriyle süslenirdi. 1800'lü yıllardan itibaren, özellikle billûr denilen cam ve kristal bardaklar hızla yaygınlaşmıştır. Şekli ne olursa olsun, su bardaklarını ülkemizin her yöresinde insanlar farklı adlarla anmışlardır. Meselâ Adanalı "Bukbuka" derken, Giresunlu "Cırdak", Kırşehirli "Çotuk", İzmirli "Şapşap" demiş. Peki,

bardağa "Şapşak" ve "Şapşalak" diyen hangi şehrin insanı olmuş?..

- a-Isparta
- b-Trabzon
- c-Kastamonu
- d-Mardin

8-Osmanlı döneminde sırtladıkları küplerle sokaklarda veya savaş alanlarında dolaşarak serin su ikram edenler vardı. Bunlara "Saka (sucu) Baba" derlerdi. Bunlar halk arasında evliya gibi hürmet görürlerdi. Mir'ât-ı Zafer Fırkateyni'nin seyir defterinde yer alan bir kayda göre, Osmanlı donanması sefere çıktığı sırada Gelibolu açıklarından geçerken top atışıyla kimi selamlardı?..

- a-Yazıcızâde Muhammed Bîcan
- b-Yazıcızâde Ahmed Bîcan
- c-Saka Baba
- d-Hepsi

9-Müslümanlar Medine-i Münevvere'ye hicret ettikleri ilk günlerde içme suyu sıkıntısı çekmişlerdi. Mevcut kaynakların çoğu, Mescid-i Nebevî'nin 4 km kadar uzağındaki bahçelerde idi ve çoğu şahsi kuyulardı. Satın alınabilecek en yakın, en güzel ve en bol su, Rûme Kuyusu'nda idi. Sahibi bir Yahudi idi. Resûlullah Efendimiz'in (s.a.v.) arzusuyla zengin Ashâb-ı Kirâm'dan biri, 40 bin dinar gibi muazzam bir para vererek kuyuyu satın alır ve vakfederek bütün insanlığın hizmetine sunar. Kimdir bu mübarek zat?..

- a-Hazret-i Ömer (r.a.)
- b-Hazret-i Osman (r.a.)
- c-Hazret-i Ali (k.v.)
- d-Hazret-i Hamza (r.a.)

10-Ensar'dan Sa'd bin Ubâde (r.a.) Hazretleri'nin çok sevdiği bir yakını vefat eder. Resûlullah'a (s.a.v.) gelerek: "Onun adına sadaka verebilir miyim?.." diye arz eder. Resûlullah (s.a.v.), "Evet" buyurunca, Sa'd bin Ubâde (r.a.) tekrar arz eder: "Hangi sadaka daha hayırlı ve değerlidir?.." Resûlullah (s.a.v.), "İnsan ve hayvanların su ihtiyaçlarına cevap vermektir." buyururlar. Sa'd bin Ubâde (r.a.) Hazretleri, kim için sadaka vermek istemişti?..

- a-Annesi
- b-Babası
- c-Kardeşi
- d-Hanımı